

**Wyrok Sądu Najwyższego
z dnia 6 lutego 1923 r.
sygn. akt III Rw 2007/22**

Wystąpienie przymusu, w wyniku której zawarto małżeństwo ocenia się uwzględniając cechy osobiste strony.

Sąd Najwyższy jako sąd rewizyjny
pod przewodnictwem Prezesa Sądu Najwyższego Dworskiego,
a w obecności sędziów Sądu Najwyższego dra Rutkowskiego i dra Sokalskiego jako sędziów,
w sprawie Józefa Pittnera, podporucznika Wojska Polskiego w Krakowie, powoda,
zastąpionego przez adw. dra Józefa Skąpskiego, także,
przeciw Marii Pittnerowej w Wybranówce, administracyjnie Lwowie, pozwanej
oraz obrońcy węzła małżeńskiego adw. drowi Teofilowi Więclawowi w Krakowie,
o unieważnienie małżeństwa z.p.n.,
wskutek rewizji obrońcy węzła małżeńskiego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie, jako sądu odwoławczego z dnia 9 maja 1922 r., sygn. akt Bc II 98/22,
którym na odwołanie tegoż obrońcy węzła małżeńskiego zatwierdzono wyrok Sądu
Okręgowego cywilnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 1922 r., sygn. akt Cg I 397/21,
na posiedzeniu niejawnym orzekł:

- 1) nie uwzględnia się rewizji obrońcy węzła małżeńskiego adw. dra Teofila Więclawa w Krakowie.
- 2) obie strony procesowe zapłacą temuż obrońcy węzła małżeńskiego tytułem kosztów postępowania rewizyjnego solidarnie kwotę 5.380 marek w ciągu czternastu dni, pod rygorem egzekucji.

Uzasadnienie

Na podstawie ustaleń poczynionych w sposób należy i zgodnie z aktami, a stwierdzających z jednej strony, że matka pozwanej Helena Hellerowa przymusiła ją groźbami wypowiedzenia jej domu, odmówienia jej utrzymania itp. do zawarcia tego małżeństwa, z drugiej zaś strony, że pozwana jest osobą nerwową/uczuciową i łatwo ulegająca wpływom osób trzecich, przyjęły niższe sądy, mając na uwadze przepis § 55 ABGB¹, że wobec takiego stanu ciała i umysłu zagrożonej oraz wielkości i prawdopodobieństwa wykonania groźb, pozwana uczuwała bojaźń uzasadnioną, wobec czego wymuszone taką bojaźnią małżeństwo stron procesowych nie ma mocy

¹ Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej, Wiedeń 1811, cz. I-III.

prawnej. Jeśli się jeszcze zważy, że słusznie przyjęły niższe instancje, iż powód o tej bojaźni i wymuszeniu przyzwolenia nie wiedział, wobec czego jako strona bezwinna miał prawo w myśl §§ 95 i 96 ABGB zaskarżyć ważność tego małżeństwa okazuje się trafna prawna ocena tej sprawy przez niższe sądy. Nie zachodzi więc jedyna powołana w rewizji przyczyna rewizyjna z § 503 pkt 4 k.p.c.²

Także badanie aktów z urzędu nie wykazało ani nieważności, ani żadnej innej przyczyny rewizyjnej z § 503 k.p.c. i dlatego należało oddalić rewizję obrońcy wężła małżeńskiego.

Orzeczenie o kosztach obrońcy wężła małżeńskiego opiera się na ustawie z dnia 2 lutego 1909 r.³

[Austriacka ustawa z 2 lutego 1909 r. dotycząca zwrotu kosztów w razie ustanowienia obrońcy wężła małżeńskiego i odpowiedzialności zastępców stron za należytości, Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (austr. k.p.c.): § 503, Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej, Wiedeń 1811 (ABGB): § 55 , § 95, § 96.]

² Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

³ Austriacka ustawa z 2 lutego 1909 r. dotycząca zwrotu kosztów w razie ustanowienia obrońcy wężła małżeńskiego i odpowiedzialności zastępców stron za należytości, Dz. U.P. 1909 nr 24.